

РОЗДІЛ І

Історія, зарубіжний та вітчизняний досвід, перспективи розвитку мистецької та технологічної освіти.

УДК 37. 211.24

А.О. Барановська, м. Вінниця

e-mail:alina210892@ukr.net

ВОКАЛЬНО-ХОРОВЕ МИСТЕЦТВО У ДИСКУРСІ СУЧАСНИХ НАКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

***Анотація.** В статті висвітлюються теоретичні аспекти вокально-хорового виконавства та його значення у гармонійному розвитку особистості. Зосереджується увага на умовах використання вокально-хорового мистецтва в освітньому середовищі.*

***Ключові слова:** вокально-хорове мистецтво, гармонійний розвиток особистості, художньо-естетична діяльність.*

***Abstract.** The article highlights the theoretical aspects of vocal and choral performance and its importance in the harmonious development of the personality. Attention is focused on the conditions of use of vocal and choral art in the educational environment.*

***Keywords:** vocal and choral art, harmonious personality development, artistic and aesthetic activity.*

Постановка наукової проблеми. Сьогодні навчально-виховний процес у закладах освіти різного рівня підготовки повинен будуватися з установкою на культуровідповідність, що орієнтується не лише на когнітивні цінності, а й на духовно-естетичні. Найважливіші функції у реалізації завдань виховання молодого покоління відводяться вокально-хоровому мистецтву, що слугує засобом духовного збагачення особистості. Разом з тим, досліджуваний вид мистецтва як і любий інший, завжди вважався «мовою, яка об'єднує культури, і його вплив на суспільство та людину неоціненний» [8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Такі дослідники, як А. Богуш, Н. Ганнусенко, О. Іванова, М. Колесніков, О. Комаровська, Л. Масол, М. Нечепоренко, С. Ничкало, О. Оніщенко, Г. Тарасенко, В. Фрицюк та інші акцентують увагу на створенні відповідних умов задля всебічного розвитку учнівської молоді, на важливості естетизації освітнього середовища для залучення молоді до духовних цінностей. Роль вокально-хорового мистецтва у формуванні духовного світу учнівської та студентської молоді висвітлюється у наукових публікаціях Л. Василевської-Скупої, Л. Зеленянської, Н. Кравцової, М. Кузик, Н. Лановенко, А. Мельничук, Л. Остапчук, І. Сідорової, І. Швець та інших.

Мета статті: висвітлити умови використання вокально-хорового мистецтва в освітньому середовищі.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи теоретичні основи змісту вокально-хорового мистецтва педагога та мистецтвознавці неодноразово акцентували увагу на його пізнавальних та виховних можливостях. Важливо намагатися залучати підростаюче покоління до вокально-хорового мистецтва систематично, «прививати любов до пісенної культури різножанровим репертуаром, націлити на розуміння, що хоровий спів – це мистецтво колективного виконання вокальної музики, цінний духовний скарб у житті народу, його соціальна і культурна спадщина» [4, с.10].

У сучасних дослідженнях розглядаються музико-терапевтичні властивості мистецтва, зокрема й вокально-хорового. «Музикотерапія як один із найдавніших напрямків видів творчості, надзвичайно багата за силою впливу, широтою можливостей, існуючого емпіричного матеріалу. Музика впливає на емоції, а музикотерапія створює заданий настрій. У такий спосіб, розвивається естетична складова особистості» [1, с.172].

Одним із напрямів залучення учнівської молоді до вокально-хорового мистецтва є позаурочна художньо-естетична діяльність, яку науковці вивчають у поглибленні та диференціації пізнавальних інтересів школярів, що ґрунтується на співтворчості та взаємоповазі. Позаурочна діяльність надає більше можливостей для гармонійного розвитку, зокрема естетичної культури вихованців.

Створення різноманітних вокальних ансамблів та хорів сприяє реалізації завдань художньо-естетичного виховання учнів. При виконанні художнього твору надзвичайно важливе значення має розуміння психологічних категорій – емоцій та почуттів. Кожна музична фраза має свій зміст, який необхідно зрозуміти та вміло передати характерним для образу звуком [2, с. 308].

Також, захоплюючою є участь у театральній діяльності. Наприклад, ефективною формою позаурочної діяльності може стати шкільний музичний театр ляльок, що «сприяє ґрунтовному засвоєнню художніх знань, спонукає до самостійних творчих пошуків у різних видах художньої діяльності» [7, с. 154-155]. Учасники можуть виконувати пісні героїв-ляльок як у сольному виконанні, так і у хоровому, але у більш цікавій для них формі.

Вокально-виконавська культура є домінуючим компонентом в ансамблі виконавських якостей хорового колективу. Педагог-вокаліст Швець І. Б. зазначає, що формування вокально-хорової культури учнів «неможливе без залучення народних вокально-виконавських традицій, з яких переважно складалася музична культура минулого в процесі послідовної передачі від покоління до покоління морально-естетичного і художнього досвіду» [6, С.339]. Погоджуємось з думкою Василевської-Скупої Л., Швець І., Остапчук Л., які наголошують, що твори народного мистецтва містять в собі архетипи, генетичні коди, які визначають сутність і зміст національного світогляду, національного характеру і ментальності народу [3, С.100].

Однією з умов використання вокально-хорової діяльності у ЗВО може стати створення художньо-естетичного середовища у позааудиторній художній діяльності. Ця педагогічна умова відкриває нові можливості для гармонійного розвитку особистості, для формування загальної та естетичної культури

майбутніх учителів. «Специфіка такого середовища полягає у налагодженні та ініціюванні контактів із закладами культури і мистецтв (філармоніями, театрами, музеями тощо), у взаємодії з професійними та аматорськими мистецькими колективами ... для прилучення студентів до художніх цінностей та задоволення їх інтересів і потреб» [5, С. 147-150].

У позааудиторній художній діяльності студенти можуть брати участь у вокальних конкурсах та олімпіадах, фестивалях та концертах як сольні виконавці, у складі вокальних ансамблів, у хорових колективах. Разом з тим, у процесі створення відповідного середовища «найбільш ефективним є організація процесу естетичного сприйняття студентами образних уявлень про морально-естетичний характер взаємодії людини зі світом, саме через мистецтво» [5, С.147-150]. Учасники художньої діяльності не тільки самостверджуються, займаючись улюбленою справою, а й розкривають свої природні задатки, удосконалюють виконавську культуру. У такий спосіб, можна використовувати сучасні форми вокально-хорового виконавства з орієнтацією на національну спадщину.

Висновки. Отже, у сучасних наукових музично-педагогічних дослідженнях вокально-хорове мистецтво розглядається як важливий засіб гармонійного розвитку, духовного зростання та формування естетичної культури молодого покоління. Разом з тим, вокально-хорова діяльність наділена музикотерапевтичними властивостями. Важливо систематично залучати своїх вихованців до співу, використовувати сучасні форми і методи у своїй професійній діяльності для ефективності впливу на молоде покоління вокально-хорового мистецтва.

Список використаних джерел:

1. Барановська А.А. Проблема творчого розвитку учнів засобами арт-терапії. *Мистецтво та освіта в контексті національних традицій та сучасних трансформацій*. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайнконференції за участю здобувачів вищої освіти та молодих учених. 09 листопада 2023 року : збірник наукових праць [Електронний ресурс]. Вінниця: ВДПУ, 2023. С. 170-173.
2. Василевська-Скупа Л.П. Особливості формування творчих здібностей майбутніх вчителів музики у вокальному класі. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методика навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. Київ-Вінниця: ДОВ Вінниця, 2003. С. 307-310*
3. Василевська-Скупа, Л. П., Швець, І. Б., & Остапчук, Л. О. (2022). Шляхи формування національної самосвідомості підростаючого покоління засобами українського музичного мистецтва. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (204), 99-103.
4. Кушнір К.В., Сідорова І.С. *Хорознавство та хорове аранжування: навчально-методичний посібник*. Вінниця: Твори, 2021. 191 с.
5. Сідорова І. С. Створення художньо-естетичного середовища у позааудиторній художній діяльності студентів. *Наукові записки Вінницького*

державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія : зб. наук. праць. Вип. 23 / редкол. : М. І. Сметанський (голова) та ін. Вінниця : ПП «Едельвейс і К», 2011. С. 147-150.

6. Швець І. Б. Формування вокально-виконавської культури майбутнього педагога-музиканта як педагогічна проблема. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2016. Вип. 46. С. 337–340.

7. Onofrichuk L.M., Sidorova I.S. Conceptual approaches to the formation of the basics of students' aesthetic culture. Development and modernization of social sciences: experience of Poland and prospects of Ukraine: Collective monograph. Lublin: Izdevnieciba "Baltija Publishing". 2018. P.154-170. <https://ir.duan.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bfc51b39-c434-4039-a7f4-4c8ea99168ca/content#page=158>

8. Skoryk , T., Dorohan , I., Demchyk, K., Sidorova , I., Strebkova, D. (2024). International exchanges and cooperation in art education in Ukraine: challenges and opportunities. *Multidisciplinary Reviews*, 6, 2023spe001. <https://doi.org/10.31893/multirev.2023spe001>

УДК 793.3:791.6

Ю.О. Москвічова, м. Вінниця

e-mail: julia.moskvichova@gmail.com

А.В. Дишкант, м. Вінниця

e-mail: angelinka.dyshkant@gmail.com

ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА МИСТЕЦЬКІ ЗДОБУТКИ ВАСИЛЯ АВРАМЕНКА В ЕМІГРАЦІЇ

Анотація. Розглянуто діяльність Василя Авраменка в еміграції. Досліджено його внесок у розвиток української хореографічної культури за кордоном, а також розглянуто його кінематографічну діяльність як одного з перших митців, що почав знімати фільми на українську тематику в США.

Ключові слова: хореографічна культура, український танець, діаспора, еміграція.

Abstract. The article examines the activities of Vasyl Avramenko in exile. His contribution to the development of Ukrainian choreographic culture abroad is studied, and his cinematic activity as one of the first artists to make films on Ukrainian themes in the United States is also examined.

Keywords: choreographic culture, Ukrainian dance, diaspora, emigration.

Постановка наукової проблеми. Василь Авраменко – видатний український артист, хореограф, етнограф, режисер та педагог. Митець, який став рушієм української культури за кордоном, де він пропагував українські традиції, звичаї, а особливо, танці. Народився на Київщині, закінчив драматичну школу в Києві, грав у театрі імені М. Садовського. Ставши активним учасником визвольних змагань, змушений був залишити Україну. В еміграції в Канаді та Сполучених Штатах Америки зумів організувати численні танцювальні школи,